Obs. Nyligen ändrades ursprungsversionen på fr av den här sidan. Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska. franska

Swipe to change

Nationella domstolsväsen

Belgien

I detta avsnitt ges en överblick över domstolsväsendets uppbyggnad.

Det finns ingen officiell översättning av den språkversion du tittar på.
Här kommer du till en maskinöversatt version av innehållet. Maskinöversättningen tillhandahålls enbart för att bidra till förståelsen av texten. Ägaren av sidan tar inget som helst ansvar för kvaliteten på den maskinöversatta texten.

-----svenska-----bulgariskaspanskatjeckiskadanskatyskaestniskagrekiskaengelskakroatiskaitalienskalettiskalitauiska ungerskamaltesiskanederländskapolskaportugisiskarumänskaslovakiskaslovenskafinska

Rättssystemets uppbyggnad – domstolsväsen

Det belgiska rättssystemet är **en del av den kontinentaleuropeiska rättstraditionen** och vilar på en samling kodifierade regler som tillämpas och tolkas av domstolarna.

I Belgien är domstolarna **organiserade uteslutande på federal nivå**.

Principer

Innan vi börjar presentera rättssystemets uppbyggnad i Belgien vill vi ta upp några **allmänna principer för organisationen av domstolsväsendet**.

Genom författningen inrättas en dömande makt på samma nivå som den lagstiftande och den verkställande makten. Det är domstolarna som **självständigt utövar denna dömande makt**, vid sidan av de övriga statsmakterna.

Domstolarna utövar den dömande makten inom författningens och lagstiftningens ramar. Den dömande maktens uppgift är att döma i mål. Domstolarna tillämpar alltså lagstiftningen: de prövar civilrättsliga tvister och tillämpar straffrättslig lagstiftning i brottmål. Man skiljer mellan domarkåren (domare och rådgivare i domstolarna) och åklagarmyndigheten.

Endast domstolarna är behöriga att avgöra civilrättsliga tvister. Domstolarna är behöriga att pröva tvister om politiska rättigheter om inte annat föreskrivs i lag (artiklarna 144 och 145 i författningen).

Domstolar kan bara inrättas genom lag. Inga särskilda domstolar får inrättas, oavsett benämning (artikel 146 i författningen).

Rättegångar ska vara **offentliga** såvida inte offentlighet utgör en fara för allmän ordning eller goda seder. I så fall måste domstolen fatta ett beslut om saken (artikel 148 första stycket i författningen). Offentlighetsprincipen gör det bland annat möjligt att ge allmänheten insyn i rättsväsendet

Domar ska **motiveras**. De ska avkunnas vid en offentlig domstolsförhandling (artikel 149 i författningen). Motiveringsskyldigheten (enligt författningen samt artikel 780 i domstolslagen, *Code judiciaire*) innebär att domstolen måste uttala sig om alla sakliga och rättsliga omständigheter som parterna har tagit upp i sina rättegångsinlagor. Motiveringen ska vara fullständig, tydlig, exakt och relevant. Skyldigheten att motivera domar och domstolarnas oberoende ställning gör att allmänheten är skyddad mot godtycke. Motiveringen gör det också lättare att bedöma om det lönar sig att överklaga till appellationsdomstol eller kassationsdomstolen.

Domstolar och åklagare är visserligen helt självständiga i sin verksamhet, men detta påverkar inte regeringens rätt att beordra lagföringsåtgärder och fastställa kriminalpolitikens inriktning, däribland förundersöknings- och åtalspolitik (artikel 151.1 i författningen).

Fredsdomare, underrättsdomare, domare i appellationsdomstolarna och kassationsdomstolen **utnämns av kungen** enligt föreskrifter i lag (artikel 151.4 i författningen).

Domare utnämns på livstid. De pensioneras vid lagstadgad ålder och åtnjuter lagstadgad pension. Domare kan endast avsättas eller avstängas efter domstolsbeslut. Domare får bara förflyttas efter ny utnämning och eget samtycke (artikel 152 i författningen). Kungen utnämner och avsätter också det allmännas ombud vid domstolarna (artikel 153 i författningen).

Lönerna för rättsväsendets anställda fastställs genom lag (artikel 154 i författningen).

En domare får inte acceptera en avlönad tjänst av en annan myndighet. Han får dock acceptera en oavlönad tjänst, så länge det är förenligt med hans uppgifter som domare (artikel 155 i författningen).

Domstolarna

Belgien är indelat i fem stora jurisdiktioner som är behörighetsområden för **de fem appellationsdomstolarna** (Cour d'appel/Hof van beroep) i Bryssel, Liège, Mons, Gent och Antwerpen.

Dessa behörighetsområden är uppdelade i domkretsar som har var sin **förstainstansdomstol** (Tribunal de première instance/Rechtbank van eerste aanleg).

Det finns 12 domkretsar i hela landet. Bryssels domkrets räknar två förstainstansdomstolar, en nederländskspråkig och en franskspråkig.

I domkretsarna finns också **9 arbetsdomstolar** (Tribunal du travail/Arbeidsrechtbank) och **9 handelsdomstolar** (Tribunal de commerce/Rechtbank van koophandel).

Domkretsarna är i sin tur indelade i kantoner med varsin **fredsdomare** (Juge de paix/Vrederechter). Det finns 187 kantoner i hela landet.

De tio provinserna och huvudstadsregionen Bryssel har var sin **brottmålsdomstol för grövre brott** (*Cour d'assises/Hof van Assisen*). Dessa är inte permanenta avdelningar utan upprättas från fall till fall när målen hänskjuts till dem.

Brottstypen och hur grovt brottet är, tvistens art och tvistebeloppet avgör vid **vilken typ av domstol** talan ska väckas.

I vissa fall är det tvistens karaktär som avgör vid vilken domstol talan ska väckas. Fredsdomaren är exempelvis behörig beträffande grannkonflikter och förstainstansdomstolen behörig i skilsmässofrågor. I andra fall är det parternas status som avgör. I princip ska talan i tvister mellan näringsidkare väckas vid handelsdomstol.

När man fastställt vilken typ av domstol som är behörig är det dags att avgöra på vilken ort ärendet ska handläggas.

I **civilrättsliga mål** kan talan väckas vid den behöriga domstolen på den ort/plats där svaranden har hemvist eller domstolen på den ort/plats där den omtvistade förbindelsen har ingåtts eller ska fullgöras.

I **brottmål** är domstolen på den ort där brottet begåtts, domstolen där den anklagade har sin hemvist och domstolen där den anklagade befinner sig lika behöriga. För juridiska personer är det domstolen på den ort där den juridiska personen har sitt säte och huvudsakliga verksamhetsställe som är behörig.

Domstolshierarki

De allmänna domstolarnas struktur:

Domstolarna är hierarkiskt organiserade. KASSATIONSDOMSTOLEN (Cour de cassation/Hof van Cassatie)

4	**KASSATIONSDOMSTOLEN** (*Cour de cassation/Hof van Cassatie*)		
3	**Appellationsdomstol** (*Cour d'appel/Hof van beroep*)	**Arbetsdomstol** (*Cour du travail/Arbeidshof*)	**Brottmålsdomstol för grövre brott** (*Cour d'assises/Hof van Assisen*)
2	**Förstainstansdomstolar***(Tribunal de première instance/Rechtbank van eerste aanleg)*	**Arbetsdomstolar** (*Tribunal du travail/Arbeidsrechtbank*)	**Handelsdomstolar** (*Tribunal de commerce/Rechtbank van koophandel*)
1	**Fredsdomare** (*Juge de paix/Vrederechter*)	**Polisdomstolar** (*Tribunal de police/Politierechtbank*)	

De lägre domstolarnas avgöranden kallas *jugements/vonnissen*. Avgöranden från appellationsdomstolarna, arbetsdomstolarna, brottmålsdomstolarna för grövre brott och kassationsdomstolen kallas *arrêts/arresten*.

De civilrättsliga domstolarna handlägger huvudsakligen tvister av privat natur mellan såväl enskilda som juridiska personer.

Brottmålsdomstolarnas uppgift är att utdöma lagstadgade påföljder för personer som begått brottsliga handlingar (t.ex. fängelse, samhällstjänst, böter).

Det händer att parterna inte håller med om den dom som domstolen fastställer. Olika **rättsmedel** gör det möjligt för parterna i målet eller, i vissa fall för tredje man, att få ett rättsligt avgörande prövat på nytt. Det finns två kategorier av rättsmedel: ordinära rättsmedel och extraordinära rättsmedel.

De **ordinära rättsmedlen** är indelade i två typer av överklaganden: opposition/oppositie och appel/hoger beroep.

Överklagandetypen *opposition/oppositie* innebär att svaranden bestrider avgörandet. I så fall behandlas ärendet i sin helhet av den domstol som fattade beslut om avgörandet.

Det finns ett begränsat antal ärenden som inte kan **överklagas genom *appel/hoger beroep***, men i princip har alla berörda parter rätt till det. Målet kan överklagas av såväl den som dömts för brott, målsäganden, käranden, svaranden som åklagarmyndigheten. Överklagandet prövas alltid av en högre domstol än den som avkunnat den första domen.

I tabellen nedan ges en **översikt av de domstolar som handlägger överklaganden**, beroende på vilken domstol som varit första instans i ärendet:

Avgörande		**Överklagande**
Fredsdomare	– tvistemål	Förstainstansdomstol (civilrättsliga avdelningen)
	– handelsrättsliga mål	Handelsdomstol
Polisdomstol	– brottmål	Förstainstansdomstol (brottmålsavdelningen)
	– tvistemål	Förstainstansdomstol (civilrättsliga avdelningen)
Arbetsdomstol		Högre arbetsdomstol
Förstainstansdomstol		Appellationsdomstol
Handelsdomstol		Appellationsdomstol

Vid **överklagande** prövar domarna (i domstolen) eller rättsråden (i de högre domstolarna) saken på nytt en andra och sista gång och fäller ett slutgiltigt avgörande. Parterna har dock möjlighet att **föra kassationstalan**.

Utöver de ordinära rättsmedlen finns det också **extraordinära rättsmedel** där det främsta är **kassationstalan**. Detta rättsmedel inför kassationsdomstolen utgör inte en rättslig tredje instans. Kassationsdomstolen granskar inte sakfrågorna i målet utan kontrollerar att lagen har följts.

Utöver de domstolar och högre domstolar som redan nämnts finns ytterligare två rättsinstanser i Belgien. Det är **statsrådet** (*Conseil d'Etat/Raad van State*) och **författningsdomstolen** (*Cour Constitutionnelle/Grondwettelijk Hof*). De utövar en kontrollfunktion. Statsrådet är den högsta förvaltningsdomstolen och kontrollerar statsförvaltningen. Den ingriper när en medborgare anser att staten inte har följt lagen. Författningsdomstolens uppgift är att se till att lagar, dekret och förordningar är författningsenliga. Den övervakar också maktfördelningen mellan statsmakterna i Belgien.

Rättsdatabaser

Från det belgiska rättsväsendets webbportal Juridat får du tillgång till bland annat belgisk rättspraxis, belgisk lagstiftning och den officiella tidningen *Moniteur belge/Belgische Staatsblad*.

Är tillgången till databasen kostnadsfri?

Ja, tillgången till databasen är kostnadsfri.

Andra relevanta länkar

Belgiska justitieministeriet

Senaste uppdatering: 28/07/2022

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.